

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/23/2016
Identifikačné číslo spisu: 6015200666
Dátum vydania rozhodnutia: 31.01.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:6015200666.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančenika v právnej veci navrhovateľa: Bc. Q. V., nar. XX.decembra XXXX, bytom M. T. č.XX, V., zastúpeného JUDr. Mariánom Ďurinom, advokátom so sídlom Sibírska č. 4, Bratislava, proti odporkyňi: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29.augusta č. 8, Bratislava, o výšku starobného dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 11.novembra 2015, č. k. 20Sd/153/2015-32, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 11. novembra 2015, č. k. 20Sd/153/2015-32, p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 11. novembra 2015, č. k. 20Sd/153/2015-32, potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 3.marca 2015 a rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 25.marca 2015 a navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodnutím číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 3.marca 2015 odporkyňa podľa § 65, § 274 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.") od 23.decembra 2014 priznala navrhovateľovi starobný dôchodok v sume 240,90 € mesačne.

Rozhodnutím číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 25.marca 2015 odporkyňa podľa § 293di ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. starobný dôchodok navrhovateľa od 01.januára 2015 zvýšila na sumu 246,20 € mesačne po zhodnotení doby dôchodkového poistenia počas poberania starobného dôchodku od 23.decembra 2014 do 31.decembra 2014.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd mal za preukázané, že navrhovateľ vzhľadom na výkon

služby policajta v I. a II. pracovnej kategórii, za ktorú poberá výsluhový dôchodok, žiadosťou z 8.januára 2015 požiadal o priznanie starobného dôchodku k XX.F. XXXX, kedy dovŕšil vek XX rokov. Stotožnil sa s právnym názorom odporkyne, že Dohovor o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (č. 128), vyhlásený pod č. 416/1991 Zb. má charakter medzinárodnej zmluvy, ktorá priamo zakladá právo fyzických osôb na zachovanie nároku na starobný dôchodok a má prednosť pred zákonom o sociálnom zabezpečení (poistení), preto na jeho vykonanie nebolo potrebné prijať osobitný zákon. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/214/2008 z 28.októbra 2009, v ktorom najvyšší súd vyslovil názor, že v zmysle čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 za tú istú sociálnu udalosť je možné považovať prežitie ustanoveného dôchodkového veku. Taktiež poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod č. R55/2011, v zmysle ktorého výsluhový dôchodok môže od dovŕšenia dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení plniť funkciu starobného dôchodku z osobitného systému dôchodkového zabezpečenia a pri určení výšky starobného dôchodku zo všeobecného systému sociálneho poistenia je potrebné do doby dôchodkového poistenia započítať aj doby hodnotené na účely výsluhového dôchodku a následne starobný dôchodok krátiť podľa čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 . Nepovažoval preto za dôvodnú námietku navrhovateľa o jeho diskriminácii.

Rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním. Poukázal na to, že odslúžil celkovo 21 rokov a 183 dní v I. a II. kategórii funkcií a podľa jeho názoru by mu mal starobný dôchodok patriť vo výške 497,89 €, teda v nekrátenej výške. Pri odchode do výsluhového príspevku (zrejme mal na mysli rozhodnutie o priznaní výsluhového príspevku) bol poučený, že mu bude patriť do dovŕšenia veku 60 rokov. Výsluhový príspevok sa od 1.júla 2002 považuje za výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov.

Namietol, že Dohovor č. 128 by nemal byť uplatňovaný na celú dobu trvania služobného pomeru navrhovateľa, teda od roku 1980, ale až od roku 1991, teda od nadobudnutia platnosti tohto dohovoru. Krátenie by podľa jeho názoru s ohľadom na čl. 43 písm. b) Dohovoru prichádzalo do úvahy až za obdobie dôchodkového poistenia získaného po 25.októbri 1991, teda po účinnosti Dohovoru pre Slovenskú republiku. Taktiež namietol, že dohovor hovorí o možnosti , nie o povinnosti krátenia dôchodku. V tejto súvislosti namietol, že odporkyňa neuviedla žiadny prameň vnútroštátneho práva, ktorý by ju oprávňoval vykonať krátenie starobného dôchodku, preto by mal súd jej rozhodnutie zrušiť podľa § 250j ods. 2 písm. b) O. s. p.

Podľa názoru navrhovateľa odporkyňa pravdepodobne nesprávne a protiprávne vyhodnotila celkovú dobu zamestnania navrhovateľa ako aj doby služby v I. a II. kategórii funkcií. Z ustálenej výšky starobného dôchodku 497,89 €, ktorú navrhovateľ legitímne očakával, po krátení o 265,79 € navrhovateľovi priznala len sumu 232,10 € mesačne.

Z uvedených dôvodov navrhovateľ žiadal, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alebo zmenil tak, že rozhodnutie odporkyne z 3.marca 2015 zruší a vec vráti odporkyňi na ďalšie konanie. Súčasne uplatnil právo na náhradu trov konania z titulu trov právneho zastúpenia vo výške 521,70 €.

Odporkyňa navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny.

Podľa § 492 ods. 1 SSP konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s citovaným ustanovením najvyšší súd v konaní postupoval podľa ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len O. s. p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.) preskúmal rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

V administratívnom spise odporkyne je založené potvrdenie Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „GR ZVJS“) zo 14.10.2014, podľa ktorého ako doba služobného pomeru u bola navrhovateľovi zhodnotená v I. kategórii funkcií vykonávaná doba základnej vojenskej služby od 1.októbra 1976 do 27.septembra 1978 a doba trvania služobného pomeru od 1.januára 1980 do 31.marca 1991 a v II. kategórii funkcií vykonávaná doba služobného pomeru od 1.apríla 1991 do 30.júna 1999 a od 1.júla 1999 mu bol podľa § 210 a nasl. zákona č. 73/1998 Z. z. priznaný výsluhový príspevok za 21 rokov služby.

Výsluhový príspevok sa podľa § 124 ods. 2 zákona č. 328/2002 Z. z. považuje za výsluhový dôchodok podľa tohto zákona.

Na rozdiel od úpravy doby, po ktorú výsluhový príspevok patril podľa zákona č. 73/1998 Z. z. do veku 60 rokov, výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z. z. patrí jeho poberateľovi bez obmedzenia doby jeho poberania.

Medzi účastníkmi nebolo sporné, že navrhovateľ dovŕšil dôchodkový vek dňom XX.F. XXXX, teda dosiahnutím veku XX rokov už za účinnosti zákona č. 461/2003 Z. z.

Z dôvodovej správy k zákonu č. 222/2003 Z. z. vyplýva záver, že zámerom zákonodarcu bolo dosiahnuť, aby od dovŕšenia dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení) výsluhový dôchodok i dávky výsluhového zabezpečenia považované za výsluhový dôchodok podľa § 124 zák.č.328/2002 Z. z. plnili funkciu starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho poistenia (zabezpečenia) vo výške primeranej dobe trvania služobného pomeru ako dávka sociálneho zabezpečenia existujúca či už samostatne alebo popri starobnom dôchodku, na ktorý vznikne nárok dovŕšením dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení).

Z uvedeného vyplýva, že od dovŕšenia dôchodkového veku, v danom prípade od XX.F. XXXX má výsluhový dôchodok povahu dávky v starobe.

Podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy SR, občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe.

Primeraným je podľa názoru súdu také hmotné zabezpečenie, ktoré zodpovedá celej dĺžke poistenia bez ohľadu na to, či poistenie bolo získané v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia (ktorý sa vyčlenil zo všeobecného systému dôchodkového poistenia) alebo iba vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia.

Podľa čl. 33 ods. 1 Dohovoru č. 128, ak má alebo ak by mala inak chránená osoba súčasne nárok na rôzne invalidné, starobné alebo pozostalostné dávky, môžu sa tieto dávky krátiť za určených podmienok a v určenom rozsahu; chránená osoba dostane spolu aspoň toľko, koľko sú najvýhodnejšie dávky.

Podľa čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128, ak má alebo ak by mala inak chránená osoba nárok na dávku ustanovenú v tomto Dohovore a ak dostáva inú peňažnú dávku sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť, s výnimkou rodinných prídavkov, môžu sa dávky podľa tohto Dohovoru krátiť alebo zastaviť za určených podmienok a v určenom rozsahu za podmienky, že časť dávok, ktorá sa kráti alebo je zastavená, nepresahuje druhú dávku.

Zákonodarca doteraz na vykonanie čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 osobitnou úpravou nestanovil možnosť a postup krátenia starobného dôchodku v prípade jeho súbehu s výsluhovým dôchodkom z osobitného systému sociálneho zabezpečenia.

Taktiež je však potrebné zdôrazniť aj to, že zákon č. 461/2003 Z. z. priamo v ustanoveniach § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 vylúčil možnosť započítania obdobia služby policajta získaného v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok (minimálne 15 rokov) do obdobia dôchodkového poistenia. Len

výkladom relevantných predpisov spôsobom, ktorý najvyšší súd považuje za konformný s Ústavou SR, najvyšší súd vo viacerých svojich rozhodnutiach judikoval, že priznanie výsluhového dôchodku nevylučuje, aby obdobie výkonu služby profesionálneho vojaka (policajta a vojaka prípravnej služby) nebolo považované za obdobie dôchodkového poistenia podľa zákona o sociálnom poistení, ktoré je významné pre zistenie výšky dôchodku (napr. sp.zn.7So/138/2011) a že výsluhový dôchodok má od dovŕšenia dôchodkového veku podľa zákona č. 461/2003 Z. z. charakter dávky v starobe, ktorú má na mysli čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128.

Súčasne je potrebné skonštatovať, že napriek už ustálenej judikatúre najvyššieho súdu ohľadom nároku poberateľov výsluhového dôchodku na starobný dôchodok zákonodarca doteraz v súlade s čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 legislatívne neupravil osobitný spôsob výpočtu a krátenia starobného dôchodku. Pri absencii takej úpravy (rovnako ako pri pretrvávajúcej absencii zohľadnenia doterajšej judikatúry zákonnou úpravou nároku poberateľov výsluhových dôchodkov na zohľadnenie obdobia služby zakladajúcej nárok na výsluhový dôchodok aj na účely nároku a výšky starobného dôchodku) je potom úlohou súdu vysporiadať sa s touto „dierou v zákone“ tak, aby bolo zachované ústavou garantované právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe.

Z uvedených dôvodov odvolací súd námietku, že dohovor hovorí o možnosti, nie o povinnosti krátenia dôchodku a že odporkyňa v rozhodnutí neuviedla žiadny prameň vnútroštátneho práva, ktorý by ju oprávňoval vykonať krátenie starobného dôchodku, nepovažoval za dôvodnú.

Výsluhový dôchodok priznaný podľa § 38 a § 39 zákona č. 328/2002 Z. z., resp. výsluhová dávka za výsluhový dôchodok považovaná, je dávkou, ktorá patrí jeho poberateľovi od skončenia služobného pomeru a patrí mu aj po dovŕšení dôchodkového veku podľa všeobecného predpisu o sociálnom poistení (§ 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z.). Vzhľadom na túto skutočnosť výsluhový dôchodok má odo dňa dovŕšenia dôchodkového veku povahu dávky v starobe, ktorú je potrebné považovať v zmysle čl. 33 ods. 1 Dohovoru č. 128 za inú peňažnú dávku sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť.

Podľa čl. 43 písm. a) Dohovoru č. 128 tento Dohovor sa nevzťahuje na sociálne udalosti, ktoré nastali skôr, než nadobudla účinnosť príslušná časť Dohovoru pre zúčastnený členský štát.

Československá socialistická republika prijala záväzky z Dohovoru, len pokiaľ ide o časť III, príslušné ustanovenia častí V a VI, a časť VII. Časť III. dohovoru obsahuje články 14 až 19, časť VI. (spoločné ustanovenia) články 30 až 36.

Podľa čl. 15 ods. 1 Dohovoru č. 128 krytou sociálnou udalosťou je prežitie ustanoveného veku.

Ustanoveným vekom na účely starobného dôchodku je dôchodkový vek podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení. Tento vek navrhovateľ dovŕšil po nadobudnutí platnosti Dohovoru č. 128 pre Československú socialistickú republiku (11.januára 1991). Nie je preto právne významné, že navrhovateľ časť služby príslušníka ZVJS vykonával pred nadobudnutím platnosti tohto dohovoru. Vzhľadom na uvedené odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodnú námietku navrhovateľa, že krátenie by s ohľadom na čl. 43 písm. b) Dohovoru prichádzalo do úvahy až za obdobie dôchodkového poistenia získaného po 25.októbri 1991.

Vzhľadom na súbeh nárokov na dve dávky rovnakého druhu (dávky v starobe) tak zo systému sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov (zákon č. 328/2002 Z. z.) ako aj zo všeobecného systému sociálneho poistenia upraveného zákonom č. 461/2003 Z. z., potom prichádza v súlade s čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 do úvahy krátenie starobného dôchodku. Iný postup a priznanie starobného dôchodku podľa zákona č. 461/2003 Z. z. v plnej výške by mal za následok priznanie dvoch povahovo rovnakých dávok za tie isté doby poistenia v oboch systémoch sociálneho zabezpečenia (poistenia), čo by viedlo k neodôvodnenému a neprimeranému zvýhodneniu osôb poistených v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia a k diskriminácii poistencov, ktorí získali obdobia poistenia v takom istom celkovom rozsahu, ale iba vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia.

Z rozhodnutia odporkyne z 3.marca 2015 a osobného listu dôchodkového poistenia, ktorý tvorí jeho prílohu vyplýva, že pre zistenie výšky starobného dôchodku navrhovateľovi do celkovej doby poistenia v rozsahu 39 rokov a 119 dní (39,3261 roka) zahrnula všetky doby, hodnotené pre nárok a výšku výsluhového dôchodku a v súlade s čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 krátila jeho výšku koeficientom 0,5339650 určeného ako podiel doby 21 rokov služby zhodnotenej v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia policajtov a doby 39,3261 roka poistenia (zamestnania) získaného tak v osobitnom ako aj všeobecnom systéme sociálneho poistenia (zabezpečenia). V súlade s § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. vypočítala tento dôchodok aj podľa zákona č. 100/1988 Zb.

Výsluhový príspevok bol navrhovateľovi od 1.júla 1999 priznaný v sume 7332 Sk mesačne (243,37 €), pričom bol postupne valorizovaný, napr. podľa zákona č. 471/2003 Z. z., podľa § 68 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z. z. Je preto zrejmé, že výška výsluhového príspevku navrhovateľa, považovaného za výsluhový dôchodok, bola ku dňu priznania starobného dôchodku vyššia ako 265,79 €, o ktorú sumu bol starobný dôchodok krátený za dobu služby policajta.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd považoval rozhodnutie odporkyne o priznaní starobného dôchodku od XX.F. XXXX vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia vo výške 240,90 € mesačne za súladné so zákonom. Rozsudok krajského súdu preto podľa § 250ja ods. 3 O. s. p. v spojení s § 219 O. s. p. potvrdil ako vecne správny.

Odvolací súd navrhovateľovi vzhľadom na jeho neúspech v odvolacom konaní nepriznal náhradu trov tohto konania (§ 246c ods. 1 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1, § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O. s. p.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.